

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Siwek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Antoni Bojańczyk

SSN Igor Zgoliński

w sprawie **A. G.**

skazanego z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

na posiedzeniu w dniu 28 marca 2023 r.,

kasacji wniesionej przez prokuratora

od wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie

z dnia 14 września 2021 r., sygn. akt VII Ka 712/21

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Częstochowie

z dnia 25 maja 2021 r., sygn. akt XVI K 192/21

**uchyla zaskarżony wyrok w zakresie utrzymującym w mocy wyrok
Sądu Rejonowego w Częstochowie co do orzeczenia o karze i w
tej części przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu do ponownego
rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Częstochowie wyrokiem z 25 maja 2021 r., sygn. akt XVI K 192/21, uznał A. G. za winnego popełnienia ciągu przestępstw z art. 286 § 1 k.k., za co na zasadzie art. 37b k.k. wymierzył mu karę 4 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę 1 roku i 3 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym (pkt 1). Na mocy art. 46 § 1 k.k. zobowiązał oskarżonego do naprawienia szkody wyrządzonej przypisanymi mu przestępstwami na rzecz wskazanych pokrzywdzonych (pkt 2), jak również zasądził od oskarżonego na rzecz oskarżyciela posiłkowego T. F. kwotę 840 zł tytułem zwrotu kosztów związanych z ustanowieniem pełnomocnika (pkt 3); rozstrzygnął w przedmiocie kosztów sądowych (pkt 4).

Apelację od wyroku Sądu Rejonowego wniósł prokurator, który zaskarżając go na korzyść oskarżonego, w zakresie orzeczenia o karze, zarzucił obrazę przepisu prawa materialnego, tj. art. 37b k.k., poprzez wymierzenie A. G. kary 4 miesięcy pozbawienia wolności obok kary ograniczenia wolności za przypisane przestępstwo opisane w treści art. 286 § 1 k.k., czyli w wymiarze wyższym aniżeli określony w treści przywołanego przepisu.

Sąd Okręgowy w Częstochowie po rozpoznaniu tej apelacji, wyrokiem z 14 września 2021 r., sygn. akt VII Ka 712/21, zaskarżony wyrok utrzymał w mocy, rozstrzygając jednocześnie o kosztach nieopłaconej udzielonej oskarżonemu pomocy prawnej przez obrońcę z urzędu oraz kosztach za postępowanie odwoławcze.

Kasację od wyroku Sądu odwoławczego wniósł Prokurator Rejonowy w Częstochowie Północ w Częstochowie, który zaskarżając to orzeczenie na korzyść skazanego, w części rozstrzygnięcia o karze, zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa karnego materialnego, a mianowicie art. 37b k.k., polegające na utrzymaniu w mocy wyroku Sądu Rejonowego w Częstochowie, w którym orzeczono na podstawie tego przepisu za przypisany oskarżonemu czyn z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. karę mieszaną w wymiarze 4 miesięcy pozbawienia wolności i karę 1 roku i 3 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym, podczas gdy

uwzględniając górną granicę ustawowego zagrożenia za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k., stanowiącego podstawę skazania, możliwe było orzeczenie kary pozbawienia wolności w wymiarze nieprzekraczającym 3 miesięcy.

Skarżący wskazując na tej treści zarzut wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w części dotyczącej orzeczenia o karze i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi odwoławczemu, tj. Sądowi Okręgowemu w Częstochowie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest oczywiście zasadna, co umożliwiło jej rozpoznanie w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Rację ma bowiem skarżący, że w przedmiotowej sprawie doszło do rażącej i mającej istotny wpływ na wydane w tej sprawie orzeczenia obrazy prawa materialnego, tj. art. 37b k.k. Przepis ten stanowi bowiem, że w sprawie o występpek zagrożony karą pozbawienia wolności, niezależnie od dolnej granicy ustawowego zagrożenia przewidzianego za dany czyn, sąd może orzec jednocześnie karę pozbawienia wolności w wymiarze nieprzekraczającym 3 miesięcy, a jeśli górna granica ustawowego zagrożenia wynosi przynajmniej 10 lat – 6 miesięcy, oraz karę ograniczenia wolności do 2 lat. Skoro zatem w omawianym przepisie mowa jest o „górnej granicy ustawowego zagrożenia” to należy ją odnosić do ustawowego zagrożenia przewidzianego w sankcji przepisu określającego dany typ przestępstwa, a nie do kary, która w ogóle jest możliwa do wymierzenia w realiach danej sprawy. Słusznie skarżący podnosi, że interpretacja sformułowania „górna granica ustawowego zagrożenia”, jakim posłużył się ustawodawca w art. 37b k.k. jest w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalona i jest ono tożsame z górną granicą sankcji przewidzianej w przepisie określającym typ przestępstwa. Dla ustalenia kary, jaką zagrożone jest dane przestępstwo, znaczenie ma zatem jedynie kara przewidziana za to przestępstwo w przepisie części szczególnej Kodeksu karnego lub innej ustawy karnej (zob. uchwały Sądu Najwyższego z: 19 marca 1970 r., VI KZP 27/70; 29 lipca 1970 r., VI KZP 267/70; 29 września 1973 r., VI KZP 28/73; 29 marca 1976 r., VI KZP 46/75; 20 maja 1992 r., I KZP 16/92; 24 lutego 1999 r., I KZP 27/98, postanowienie Sądu Najwyższego z 30 kwietnia 2014 r., I KZP 5/14). Dla

ustalenia wymiaru kary, którą zagrożone jest dane przestępstwo nie ma natomiast znaczenia istnienie ustawowych modyfikacji jej wymiaru, związanych przykładowo z możliwością nadzwyczajnego jej obostrzenia, przewidzianych w art. 64 § 1 i 2 k.k., art. 91 § 1 k.k., art. 178 § 1 k.k. W realiach sprawy oznacza to, że dla sposobu zastosowania art. 37b k.k. irrelewantne jest, że skazany dopuścił się przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. w warunkach ciągu przestępstw określonym w art. 91 § 1 k.k. Istnienie podstawy do nadzwyczajnego obostrzenia kary, jak wynika z treści wyroku i uzasadnienia Sądu I instancji, nie skłoniło go do zastosowania tej instytucji. Sąd ten zastosował natomiast art. 37b k.k., co winien uczynić stosownie do zasad i przesłanek instytucji przewidzianej w tym przepisie.

W realiach sprawy nie było odpowiednie nawiązanie Sądu odwoławczego do poglądu wyrażonego w piśmiennictwie, gdyż nie jest on adekwatny do zaistniałego w sprawie zagadnienia, które powstało z powodu naruszenia prawa materialnego przez Sąd Rejonowy (do czego Sąd ten się przyznał w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku) oraz podniesionego w apelacji zarzutu. W przywołanym przez Sąd Okręgowy w Częstochowie fragmencie komentarza do Kodeksu karnego znajdują się bowiem rozważania dotyczące tego, czy sam art. 37b k.k. jest instytucją sędziowskiego wymiaru kary lub kształtuje ustawowe zagrożenie za występki, których dotyczy (zob. W. Wróbel i A. Zoll (red.), Kodeks karny. Część ogólna. Tom I. Część I. Komentarz do art. 1-52, wyd. V, Warszawa 2016, art. 37b k.k. Chodzi tam więc o zagadnienie jak należy traktować wymiar kary pozbawienia wolności orzeczony w ramach tzw. kary mieszanej (sekwencyjnej), a o zwrot „górną granicę ustawowego zagrożenia”, jaką posługuje się art. 37b k.k. W tym zakresie natomiast istotna była odpowiedź na pytanie, czy górną granicę ustawowego zagrożenia modyfikuje art. 91 § 1 k.k., przy czym odpowiedź ta jest oczywiście przecząca.

Uwzględniając powyższe należy stwierdzić, że A. G. został skazany za przestępstwa z art. 286 § 1 k.k., które to czyny są zagrożone karą od 6 miesięcy do 8 lat pozbawienia wolności, popełnione w warunkach ciągu przestępstw. W tej sytuacji, Sąd *meriti* stwierdzając potrzebę zastosowania wobec tego oskarżonego kary sekwencyjnej, o jakiej mowa w art. 37b k.k., powinien mieć na względzie górną granicę ustawowego zagrożenia za przypisane mu przestępstwa i zgodnie zawartymi w komentowanym przepisie zasadami ukształtować ją "w wymiarze

nieprzekraczającym 3 miesięcy" pozbawienia wolności, albowiem orzeczenie jej w wymiarze 4 miesięcy byłoby możliwe jedynie wówczas, gdyby górna granica ustawowego zagrożenia za dany występki wynosiła przynajmniej 10 lat, który to warunek nie został spełniony. Jak już wyżej zaznaczono, nie ma bowiem znaczenia fakt, że skazany dopuścił się przypisanych mu oszustw w warunkach art. 91 § 1 k.k., gdyż przepis ten nie wpływa na ustalenie, jaka jest górna granica ustawowego zagrożenia za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k., stanowiąc jedynie podstawę do nadzwyczajnego obostrzenia kary (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z 31 stycznia 2018 r., II KK 172/18), z której to podstawy Sąd I instancji nie skorzystał.

Nie ulega zatem wątpliwości, że w toku rozpoznania sprawy przez Sąd Rejonowy w Częstochowie doszło do naruszenia prawa materialnego – art. 37b k.k. – co nie spotkało się z właściwym rozstrzygnięciem Sądu odwoławczego, pomimo trafnie podniesionego zarzutu odwoławczego w apelacji prokuratora.

W tej sytuacji zaskarżony wyrok w części w jakiej Sąd II instancji utrzymał w mocy obarczone powyższą wadą orzeczenie Sądu Rejonowego należało uchylić, a sprawę przekazać celem jej ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym, w toku którego koniecznym będzie ponowne przeanalizowanie zarzutu i argumentacji prokuratora sformułowanego we wniesionym środku odwoławczym, uwzględniając powyższe zapatrywania prawne.

Mając na uwadze powyższe, orzeczono jak w sentencji wyroku.